

казателей нормативной денежной оценки земель населенных пунктов с динамикой экономических процессов, обоснованы последствия негативного влияния на экономическое развитие региона. Предложены направления совершенствования существующей методики нормативно-денежной оценки земель населенных пунктов. Изменения условий землепользования и переход экономики страны на рыночные принципы, что обуславливает капитализацию природных ресурсов, требует пересмотра существующих подходов к оценке земельных ресурсов и ликвидации влияния неправильной оценки на систему экономического развития населенных пунктов, регионов и государства в целом.

Ключевые слова: нормативная денежная оценка земель населенных пунктов, экономическое развитие региона, капитализация, земельная рента, плата за землю, экономическая деятельность.

Gadichuk V.M. Disadvantages of the normative value of land settlements in a market economy.

The article reasoned position on the problems of normative monetary evaluation of land settlements in market conditions, specific examples of inconsistencies are indicators of the normative value of land settlements with the dynamics of economic processes sound effects negative impact on the economic development of the region. Directions for improving existing methods of normative monetary evaluation of land settlements. Changes in the conditions of land use and the transition to market economy principles, hence the capitalization of natural resources requires a review of existing approaches to the evaluation of land resources and the elimination of incorrect assessment of the impact on the system of economic development towns, regions and the state as a whole.

Keywords: normative monetary evaluation of land settlements, economic development of the region, capitalization, land rent, land tax, economic activity.

УДК 339.133:336.77.067.21 **Фін. аналітик М.Б. Заблоцький, канд. екон. наук – Українська аграрна асоціація, м. Київ**

МОДЕЛЬ НАЦІОНАЛЬНОГО РИНКУ І ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ГРОШОВОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

Представлено модель національного ринку як сукупну пропозицію обсягу натурального продукту і ціни одиниці продукту та обсягу грошової суми, необхідної для обігу товарів, робіт і послуг на ринку. Обґрунтовано механізм формування пропозиції грошей і взаємодії ринків. Висвітлено вплив грошової пропозиції на макроекономічні імпульси в економіці України за умови застосування регулятивної концепції зростання сукупного попиту. Поставлено питання застосування регулятивної концепції стимулювання зростання інвестицій, обсягу натурального продукту та адекватної кількості грошей.

Ключові слова: національний продукт, натуральний продукт, ціна продукту, грошовий обіг, рівновага ринку, сукупний попит, регулювання ринку.

Постановка проблеми. Економічна система будь-якої країни виражає систему взаємозв'язаних ринків: фінансового – $Kp = vM$, де K – кількість фінансового капіталу, p – ціна одиниці капіталу, M – кількість (сума) грошей, необхідних для обігу капіталу [4, с.6], праці – $Lp = vM$, де L – кількість зайнятих працівників, p – ціна праці одного зайнятого [3, с.166-170], товарного, або національного ринків – $Qp = vM$, де Q – кількість виробленого і запропонованого товару та робіт і послуг на споживчому ринку, p – ціна одиниці товару, робіт і послуг [4, с.6]. Фінансовий ринок і ринок праці хоч є самостійними ринками, але вони тісно взаємопов'язані з товарним ринком, тобто обслуговують його і значною мірою залежні від ефекту його функціонування. Тому товарний ринок

справедливо можна назвати національним ринком, який визначає характер функціонування інших суміжних з ним ринків.

Модель національного ринку показує, що пропозиція товару, робіт і послуг визначає відповідно пропозицію фінансового капіталу та праці, а також пропозицію грошей для їх обігу на ринках. Питання полягає в тому, щоби пропозиції товарів, робіт, послуг, капіталу і праці за їх ціною відповідали пропозиції грошей у такому співвідношенні до них, за якого ринки будуть зрівноважені, а ціни незмінні. Товари, роботи, послуги, капітал, праця є натуральними величинами, виражають реальний стан відтворення виробництва, а гроші виражають їхню вартість і є еквівалентом їх вартості. Регулятором пропозиції товарів, робіт, послуг, капіталу та праці є уряд, а грошей – Національний банк України. Їхні рішення і дії мають бути спрямовані на встановлення рівноваги між пропозицією товарів, робіт, послуг, капіталу, праці та пропозицією грошей, яка одночасно є попитом, тобто грошовою формою національного доходу.

Дослідження і публікації з проблеми. Питання обсягу виробництва і грошової пропозиції з погляду регулювання рівноваги ринку турбувало учених ще періоду становлення економічної теорії загалом. Зокрема Дж. С. Мілля досліджував відношення попиту і пропозиції до вартості, А. Маршалл – тимчасову рівновагу попиту і пропозиції, К.Р. Макконнелл і С.Л. Брю – загальну рівновагу, Г.Н. Манків – моделювання макроекономічних імпульсів фінансового та товарного ринків. Чимало українських дослідників ринку теж досліджують цю складну проблему, зокрема монетарну трансмісію – Є.В. Алімпієв, ефективність монетарно- трансмісійного механізму – А.В. Ставицький, В.Р. Хом'як та ін. Проте українські ринки досі перебувають у стані хронічної депресії. Однією з причин може бути недосконала грошова й інвестиційна політика основних регуляторів руху грошей та інвестицій.

Метою статті є розкрити механізм формування грошової пропозиції загалом і її вплив на макроекономічні імпульси в Україні.

Виклад основного матеріалу. Національний ринок і його сегменти представляють, з одного боку, сукупний обіг натурального продукту у його фізичних вимірах, з іншого, зустрічний рух грошових сум, які виражають цінові показники відповідних видів продуктів. Завдання регуляторів, тобто Національного банку і уряду України полягає в тому, щоби пропорції продукту і грошей рухалися у співвідношенні, яке забезпечує незмінність та стабільність цін на ринках.

Механізм формування пропозиції грошей і взаємодії ринків. Гроші є сукупністю активів, що використовують при укладанні капітало- чи товарообмінних угод. Вони формують фінансові й товарні потоки і визначають зміст грошової та бюджетної політики [1, с. 215-227]. Перелік активів, які включають у склад грошової пропозиції (маси), чітко не визначений. Він достатньо широкий і зведений в агрегати. В Україні грошові агрегати – зобов'язання депозитних корпорацій перед іншими секторами економіки, крім сектору загального державного управління та інших депозитних корпорацій. Грошовий агрегат M_0 – включає готівкові кошти в обігу поза депозитними корпораціями. Грошовий агрегат M_1 – грошовий агрегат M_0 та переказні депозити в національній валюті. Грошовий агрегат M_2 – грошовий агрегат M_1 та переказні депозити в іноземній валюті й інші депозити. Грошовий агрегат M_3 – грошовий агрегат M_2 та

цінні папери, крім акцій. Починаючи з 2003 р., грошові агрегати складаються на підставі даних стандартизованих форм звітності Національного банку України та інших депозитних корпорацій (банків) за методологією МВФ [7, с. 59]. За міжнародною методологією заключний агрегат грошової пропозиції (маси) L – грошовий агрегат МЗ, а також суми ощадних облігацій, короткострокових зобов'язань Скарбниці (Казначейства) та інших ліквідних активів. Проте обсяг грошової пропозиції визначає механізм взаємодії трьох ключових ринків національної і регіональної економіки: **фінансового, праці і товарного**:

- фінансового: $Kp = vM$, де K – кількість фінансового капіталу, p – ціна одиниці фінансового капіталу, M – частина національного доходу у грошовій формі для обігу фінансового капіталу, v – коефіцієнт оборотності капітало- грошового обігу; динамічна модель фінансового ринку – $I_{Kp} = i_v I_M$, тобто індекси динаміки параметр моделі; фінансовий капітал K – сумарна кількість цінних паперів K_1 , кредитів K_2 – валюти K_3 як реальна основа реальних інвестицій в усі сектори економіки регіонів і країни загалом;
- праці: $Lp = vM$, де L – кількість зайнятих в економіці, p – ціна праці (заробітна плата одного зайнятого), M – частина національного доходу у грошовій формі на оплату праці зайнятих, v – коефіцієнт оборотності праце- грошового обігу; динамічна модель ринку праці – $I_{Lp} = i_v I_M$; тобто індекси динаміки параметрів моделі; кількість зайнятих L – сумарна зайнятість в усіх секторах економіки регіонів і країни загалом;
- товарного: $Qp = vM$, де Q – кількість натурального продукту (товарів, робіт, послуг, пропозиція) на товарному ринку, p – ціна одиниці натурального продукту, M – частина національного доходу у грошовій формі (Q – у натуральній формі) для обігу натуральної пропозиції; v – коефіцієнт оборотності продукто-грошового обігу; динамічна модель товарного ринку – $I_{Qp} = i_v I_M$, тобто індекси динаміки параметрів моделі; кількість натурального продукту Q – сумарна кількість продукту вироблених підприємствами галузей, регіонів і країни загалом.

Реальний стан ринків можна оцінити аналізом ключових факторів динамічних моделей, тобто динамікою їх індексів: фінансового I_M ; I_K , праці –

I_M ; I_L , товарного – I_M ; I_Q . Теорія динаміки названих індексів стверджує, що вони можуть перебувати у стані двох режимів динаміки: синхронному, коли індекси одночасно пропорційно зростають чи спадають, і асинхронному, коли індекси одночасно одні зростають (спадають) вищим чи нижчим темпом, інші нижчим чи вищим темпом. За синхронного режиму зміни факторних параметрів результуючі змінні i_p ; i_v залишаються незмінними, за асинхронного – зростають, знижуються. Таким чином, механізм формування грошової пропозиції буде визначатися динамікою ключових факторів ринків: I_M ; I_K ; I_L ; I_Q – з одного боку і граничною віддачею задіяних капіталу $q = Q/K$ і праці $q = Q/L$ – з іншого.

У співвідношенні пропорцій динаміки ключових факторних індексів найважливішими є індекс руху грошової форми національного доходу

$I_Q, \dots, I_M, \dots, I_Q$. Індекси фінансового ринку I_K і ринку праці I_L відображають механізм перетворення інвестованої грошової форми національного доходу в результуючу натуральну форму національного доходу, яка буде фактором зміни чи стабільності цін на товарному, фінансовому ринках і ринку праці та коефіцієнта оборотності грошей на усіх ринках. Стає очевидним, що стартова сума грошової форми національного доходу M є початковою грошовою про-

позицією для фінансового ринку, ринку праці і товарного ринку і її обсяг залежатиме від граничної віддачі задіяних основного капіталу, інвестицій і праці Q . Таким чином, співвідношення грошової форми національного доходу M і натуральної форми національного доходу Q є ключовими чинниками регулювання рівноваги, стабільності і збалансованості фінансового і суміжного з ним ринків: $M: Q$. Тобто йдеться про те, що зміни співвідношення вартісної і натуральної форми національного доходу можна простежити оцінкою властивостей поведінки ключових факторних параметрів рівнянь фінансового $I_{Kp} = i_v I_M$, праці $I_{Lp} = i_v I_M$ і товарного $I_{Qp} = i_v I_M$ ринків. Ліва частина рівнянь ринків – пропозиція, права частина – попит. Практика регулювання фінансового і взаємопов'язаних з ним ринку праці і товарного ринку у країнах світу та сучасній Україні показує, що здебільшого застосовують підхід регулювання грошової форми національного доходу, ніж його натуральної форми.

Грошова пропозиція і макроекономічні імпульси в економіці України. Українські дослідники фінансового ринку відстежують "фінансову і монетарну трансмісію в економіці України". [2, с. 23-30], оцінюють "ефективність монетарного трансмісійного механізму" [6, с. 50-57] і визначають наявність проблеми руху пропозиції грошей і попиту на гроші. Ця проблема існує і, очевидно, буде загострюватись, тому що основні регулятори надають перевагу регулюванню обсягу грошей на фінансовому, товарному та інших ринках.

Загальні тенденції механізму руху грошової пропозиції, оборотності грошей, матеріальних витрат, національного доходу і його витрат та ін., які мають вплив на аналогічні процеси економіки регіонів України, подано у табл.

Табл. Грошова пропозиція і макроекономічні показники структури валового випуску в Україні

Макроекономічні показники	До попереднього року						Середньорічне зростання за період 2002-2011
	2002	2003	2005	2007	2009	2011	
• Грошова пропозиція	1,41	1,46	1,54	1,51	0,94	1,14	1,289
• Оборотність грошей	0,76	0,81	0,80	0,87	1,00	1,06	0,919
• Валовий випуск	1,09	1,19	1,24	1,31	0,94	1,21	1,204
• Проміжне споживання (матеріальні витрати)	1,08	1,80	1,22	1,31	0,92	1,22	1,204
• ВВП (національний дохід і витрати)	1,10	1,18	1,28	1,32	0,96	1,21	1,187

* Розраховано за даними розділів: Статистичний щорічник України за 2011 рік.

Дані табл. характеризують динаміку регулювання грошової пропозиції Національним банком на вимогу уряду України і її вплив на основні макроекономічні показники випуску продукту. За період 2000-2007 рр. індекс зростання грошової пропозиції зростав на 40-50 % щорічно до попереднього року. Це надзвичайно високий темп, який спричинив зростання інфляції, номінальної вартості випуску продукту і його основних складових. За період 2008-2011 рр. темп грошової пропозиції різко знизився, тому що інфляція з'їдала доходи населення і бюджетів уряду та регіонів і Національний банк вдався до стримування інфляції. Загалом за період 2002-2011 рр. середні темпи щорічного приросту грошової пропозиції становили 1,289, проміжного споживання – 1,204, валової

доданої вартості – 1,187. Зниження темпу оборотності грошей щорічно в середньому на 0,081, або на 8,1 % (1,000-0,919) свідчить про відповідне стримування зростання цін на ринках України.

Оцінка руху сум грошової пропозиції в економіці України свідчить про те, що Національний банк і уряд України застосовують методику стимулювання попиту, тобто зростання доходів споживачів задля активізації споживання і відповідно активізації інвестування виробництва, зростання виробництва і зростання обсягу продукту. Ця концепція запропонована ще у другій половині 30-х років ХХ ст. і, на наш погляд, придатна для відносно зрівноваженої економічної системи при зростанні реальних інвестицій і граничної їх віддачі у формі натурального продукту. Однак за незначних обсягів реальних інвестицій і їх віддачі додаткова пропозиція є джерелом зростання потреби в грошах у банківській системі, тобто банки створюють "нові гроші" без особливих зусиль кредитування реального виробництва.

Механізм зростання грошової пропозиції методом регулювання грошової форми національного доходу, що запропонував Дж. М. Кейнс, є доволі простий. Його можна представити у межах руху національного доходу M (стартова грошова пропозиція) і вищої за M грошової пропозиції L , з одного боку, методом банківського резервування частини доходу і кредитування частини доходу [5, с. 366-373, 670-680], з іншого – методом емісії готівки і запозичень.

Банківське резервування частини національного доходу M . Стартова грошова пропозиція є сума готівки національного доходу M на руках у населення C і на поточних рахунках у банках D . На зростання грошової пропозиції впливає сума депозитних грошей D , що на поточних банківських рахунках. Власне депозитна сума є основою формування пасиву D , яка банком розподіляється на актив – резерв D_1 і актив – кредит K_2 . Позичальник суми K_2 вкладає в інший банк, яка стає пасивом, а інший банк знову розподіляє на актив – резерв і актив – кредит і т. д. Тобто кількість банків і активів – кредитів формують грошову пропозицію. Наприклад, депозит – пасив першого банку 1000 грн, розподілений на актив – резерв за нормою резервування $rr = 0,2(20\%)$ $D_1 = 200$ грн, на актив – кредит $K_2 = 800$ грн. Баланс другого банку депозит – пасив $D = 800$ грн, актив – резерв $D_1 = 160$ грн, актив – кредит $K_2 = 640$ грн. Баланс третього банку депозит – пасив $D = 640$ грн, актив – резерв $D_1 = 128$ грн, актив – кредит $K_2 = 512$ грн і т. д. Таким чином грошова пропозиція за прикладом у банківській системі збільшується за геометричною прогресією: початковий депозит пасив – 1000 грн, обсяг кредитів першого банку $= (1 - rr) \cdot 1000$ грн, обсяг кредитів другого банку $= (1 - rr)^2 \cdot 1000$ грн, обсяг кредитів третього банку $= (1 - rr)^3 \cdot 1000$ грн і т. д. Тоді грошова пропозиція запишеться рівністю: $[1 + (1 - rr) + (1 - rr)^2 + (1 - rr)^3 + \dots] \cdot D$ (1000 грн) $= (1 - rr) \cdot D$ (1000 грн). З врахуванням суми на руках населення C загальна грошова пропозиція $M = C + (1 - rr) \cdot D$. Модель $(1/rr) \cdot D$ стверджує, що кожна вкладена у резерви 1 грн створює грошей на $(1/rr)$ грн., тобто 5 грн $(1/0,2)$. У нашому випадку $rr = 0,2$, і $D = 1000$ грн відповідає зростанню грошової маси на 5000 грн.

Банківське резервування емісії готівки і запозичень L . Зазначимо, що L виражає резерви НБУ, які формуються здебільшого емісією гривневої готівки і зовнішніми запозиченнями в іноземній валюті, якщо грошова форма національ-

ного доходу на руках населення і банківських вкладах не забезпечують пропозиції грошей для фінансування економіки. Така необхідність виникає тоді, коли величина M не забезпечує норми резервування і кредитування сумою депозитних вкладів у комерційних банках. Наявної грошової форми національного доходу на руках населення і поточних банківських рахунках не вистарчає, тому збільшення грошової пропозиції НБУ і уряд здійснюють шляхом емісії готівки і зовнішніх запозичень для фінансування дефіцитів бюджетів і платіжного балансу. Основною причиною того є дефіцит натуральної форми національного доходу Q , яку для встановлення рівноваги на ринку НБУ і уряд забезпечують зростання грошової пропозиції на суму L . Тоді грошова пропозиція L запишеться рівністю

$$L = M + \Delta L.$$

Регулювання грошової пропозиції здійснюється непрямым способом – зміною грошової бази приростом L , або зміною норми резервування депозитів cr . При цьому застосовують три інструменти – операції на відкритому ринку, норми обов'язкового резервування rr і облікову ставку НБУ r_2 :

- до операцій на відкритому ринку відносять купівлю і продаж НБУ державних облігацій; зростання пропозиції грошей досягається за рахунок грошей, випущених в обіг при купівлі облігацій у населення, а її зниження – за рахунок вилучення грошей з обігу при продажу облігацій;
- резервні вимоги – мінімізація норми резервування депозитів $rr \rightarrow \min$; за збільшення норми обов'язкових резервів знижується значення грошового мультиплікатора $m = (cr + 1)/(cr + rr)$ і скорочується пропозиція грошей: $L = mM \rightarrow \min$;
- облікова ставка відсотка – це відсоткова ставка, під яку НБУ надає кредити комерційним банкам, якщо їх власні резерви недостатні для виконання резервних вимог і утримання відповідного рівня ліквідності; зниження облікової ставки, тобто здешевлення кредитів, створює умови зростання запозичень і збільшення в обігу грошової пропозиції.

Висновки. Звісно, функції Національного банку і уряду України зводяться до регулювання грошової пропозиції, але це має бути узгоджено з рівнем віддачі задіяного основного капіталу і праці та їх віддачі у формі натурального продукту. Якщо стимулювати сукупний попит збільшенням кількості грошей без збільшення кількості натурального продукту, то комерційні банки матимуть лише додаткові гроші для здійснення спекулятивних операцій і провадження інфляційних тенденцій на фінансовому та товарному ринках.

Література

1. Алексеев И.В. Финансовые потоки и направления совершенствования фискальной политики / И.В. Алексеев // Налогообложение: проблемы науки и практики : монография / под ред. Ю.Б. Иванова. – Харьков : ФЛП Либуриной Л.М.; ИД "ИНЖЭК", 2009. – С. 215-227.
2. Алімпієв С.В. Фінансова і монетарна трансмісія в економіці України / С.В. Алімпієв // Фінанси України : журнал. – 2010. – № 5. – С. 23-30.
3. Жовтанецький В.І. Формування ринку праці та пріоритети зниження рівня безробіття в Україні / В.І. Жовтанецький, Б.Ф. Заблоцький // Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. праць. – 2009. – № 9(100). – С. 166-170.
4. Заблоцький М.Б. Механізм розвитку фінансового ринку України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 – "Гроші, фінанси і кредит" / М.Б. Заблоцький. – Львів, 2011. – 20 с.

5. Манків Н.Г. Макроэкономика : пер. с англ. / Н.Г. Манків. – М. : Изд-во МГУ, 1994. – 736 с.
6. Ставицький А.В. Эффективность монетарнотрансмиссионного механизма / А.В. Ставицький, В.Р. Хом'як // Финансы Украины : журнал. – 2010. – № 7. – С. 50-57.
7. Статистичний щорічник України за 2011 рік / за ред. О.Г. Осауленка. – К. : ТОВ "Август Тресід", 2012. – 558 с.

Заблоцкий М.Б. Модель национального рынка и основы регулирования денежного предложения

Представлена модель национального рынка как совокупное предложение объема натурального продукта и цены единицы продукта и объема денежной суммы, необходимой для обращения товаров, работ и услуг на рынке. Обоснован механизм формирования предложения денег и взаимодействия рынков. Освещено влияние денежного предложения на макроэкономические импульсы в экономике Украины при условии применения регулятивной концепции роста совокупного спроса. Поставлен вопрос применения регулятивной концепции стимулирования роста инвестиций, объема натурального продукта и адекватного количества денег.

Ключевые слова: национальный продукт, натуральный продукт, цена продукта, денежное обращение, равновесие рынка, совокупный спрос, регулирование рынка.

Zablotsky M.B. The model of the national market and the regulatory framework in the money supply

The model of the national market as aggregate supply of the natural product volume and the unit price of the product and the amount of money required for circulation of goods and services on the market are presented. The mechanism of formation of the money supply and communication markets is grounded. The influence of money supply on macroeconomic impulses to the economy of Ukraine subject to the application of the regulatory concept of aggregate demand growth is highlighted. Problem of the application of the regulatory concept of stimulating investment growth, the natural product volume and an adequate amount of money is delivered.

Keywords: national product, natural product, product price, monetary circulation, market equilibrium, aggregate demand, market regulation.

УДК 332:331.101.262 **Заст. директора М.Й. Ковач, канд. екон. наук – Ужгородський торговельно-економічний інститут КНТЕУ**

ОСОБЛИВОСТІ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто основні властивості потенціалу підприємства. Структуру потенціалу підприємства представлено такими блоками: ресурси, структурно-функціональний (організаційний), управління. Подано визначення поняття економічний потенціал, виділено його підвиди, що відповідають елементам, які складають економічні ресурси.

Ключові слова: потенціал підприємства, ресурси: трудові, техніко-технологічні, фінансові, інформаційні, інноваційні, економічний потенціал.

Постановка проблеми. Потенціал є характеристикою динамічного стану підприємства, обумовлений цілями його функціонування й розвитку. Активність підприємства, перехід з одного якісного стану в інший визначається його потенціалом. Управління потенціалом пов'язано не тільки з пізнанням і використанням, але й формуванням і розвитком тих його властивостей, які необхідні для досягнення бажаного результату.

Це обумовило необхідність теоретичного дослідження потенціалу підприємства й на його основі – формування системи управління ним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні, методологічні та загальнометодичні питання стратегічного управління підприємствами відображено в працях таких зарубіжних і вітчизняних учених, як: Р. Акофф, В.Г. Герасимчук, Г.В. Козаченко, Т.В. Калінеску, Л.А. Костирко, М.М. Мартиненко, І. Нонака, Р. Санчез, Д. Тіс, Г. Томас, Г. Хеміл та ін. Однак недостатньо уваги приділено системним дослідженням потенціалу підприємств, не визначено методологію формування інструментарію управління ним у системі стратегічного управління розвитком промислового підприємства і потребує подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу. Найбільш часто потенціал визначають [3] як "інтегральне відображення", "системну єдність", "взаємозв'язок", "взаємодію" засобів праці, предметів праці й самої праці, а також "здібностей" персоналу управляти процесами функціонування й розвитку підприємства.

Основними властивостями потенціалу підприємства як потенціалу системного об'єкта, крім цілісності, є:

- відкритість, що означає, що потенціал піддається впливу факторів зовнішнього середовища, взаємодіє з потенціалом зовнішнього середовища;
- структурність, що характеризує внутрішню впорядкованість і певну ієрархічність елементів потенціалу;
- складність, обумовлена різноманітністю елементів потенціалу і їхньою взаємодією між собою, що означає – число способів системного подання потенціалу підприємства не має обмежень;
- пропорційність, що припускає, що елементи потенціалу в системі перебувають у певній співвідносності й пропорційності.

Як характеристика, що відображає закони й закономірності функціонування й розвитку підприємства, потенціал визначено властивостями:

- інертності – зміна потенціалу системи починається через деякий час після початку впливу змін у зовнішньому або внутрішньому середовищі й триває якийсь час після їхнього закінчення;
- динамічності – змінам піддаються структура, якісний стан і величина потенціалу підприємства;
- еластичності – швидкість зміни потенціалу залежить від рівня самого потенціалу;
- стабільності – система прагне до рівноваги й стабілізації діапазону змін потенціалу системи;
- синергетичності – цілеспрямована й погоджена взаємодія всіх елементів потенціалу, створює ефект, набагато перевищуючий їхню суму.

Для управління потенціалом підприємства найбільш складним є формування і розвиток необхідних властивостей для досягнення цілей. Такими властивостями потенціалу підприємства є:

- адаптивність, що характеризує процес цілеспрямованої зміни структури й властивостей потенціалу;
- оптимальність, обумовлена найбільш відповідним станом потенціалу до цілей функціонування й розвитку підприємства;
- гнучкість, що розкриває характер зв'язків між елементами потенціалу;
- достатність, що позначає, що рівень потенціалу й всіх його елементів дає змогу з урахуванням ризику досягати поставлених цілей;
- мобільність, що припускає здатність елементів потенціалу переміщатися, концентруватися в необхідних сполученнях і раціонально функціонувати в конкретних умовах;
- спрямованість, що обумовлена вектором розвитку й відображає убуваючий або наростаючий потенціал відповідно до цілей підприємства;